

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av stugan på Norbergsby 12:78 i Norberg, Västermanland

Linderson, Hans

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2014). *Dendrokronologisk analys av stugan på Norbergsby 12:78 i Norberg, Västermanland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2014:19). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

5 februari 2014

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2014:19

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV STUGAN PÅ NORBERGSBY 12:78 I
NORBERG, VÄSTERMANLAND****Uppdragsgivare:** Kersti Lenngren, Stålgatan 22, 738 34 Norberg**Område:** Norberg **Prov nr:** 63298-304 **Antal såg+borrprov/stock:** 3+7/4**Dendrokronologiskt objekt:** Fd prov 1-3 är tagna mellan sal och kammare (tidigare yttervägg), sågproven är i rätt ordning men varvens nummer har en, ± 1 , felmarginal. Prov 7b= 7:e varvet på andra våningen osv.**Resultat:**

Dendro id:	Provnr : Motsv stockvarv a=nedre b=övre våningen	Träd- slag	Antal år (antal radier om annat än 2)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Trädets egenålder, uppskattning ± 10 år
63298	9a(1)	Tall	84	Sp 41, W	1828	V 1828/29	100
63299	10a(2)	Tall	77	Sp 49, W	1828	V 1828/29	100
63300	11a(3)	Tall	164	Sp 74, W	1828	V 1828/29	180
63301	7b	Tall	111	Sp 73, W	1828	V 1828/29	140
63302	10b	Tall	80+ew	Sp 58, ej W	1827	1827-1839	120
63303	11b	Tall	80	Sp 46, W	1829	V 1829/30	120
63304	13b	Tall	54;1	Sp 41, W	1829	V 1829/30	80

Kommentarer till resultatet**Datering vinterhalvåret 1828/29**

Prov 9a, 10a, 11a samt 7b är tagna från nedrevåningen samt upp till varv 7 i övre våningen.

Datering vinterhalvåret 1829/30

Prov 10b, 11b och 13b är tagna på övre våningen i mellanväggen hall/kammare (trapphuset)(gäller även 7b)

Om man utgår ifrån att den övriga delen av byggnaden korresponderar med de två nu undersökta väggarna så framkommer en tydlig dateringsbild. Virket upp till varv sju på andra våningen är **avverkat vinterhalvåret 1828/29**. Virket under varv nio på nedre våningen borde ha samma eller något år äldre datering. Mellan varv sju och tio på andra våningen börjar virke uppträda som är **avverkat vinterhalvåret 1829/30**. Prov 10b har en felmarginal som täcker båda dateringarna. Men provet passar dendrokronologiskt ihop med prov 11b så att med stor sannolikhet är denna avverkad samtidigt. Byggnadstekniska karaktärsdrag stödjer denna tolkning (Kerstin Lenngren).

Att det inte finns något virke som dateringsmässigt är mixat med avseende på nivåer, stockvarv, ger en bild av tempot för byggnadens uppförande. Om virket varit lagrat så borde yngre virke uppträda lägre ner bland stockvarven. Byggnaden bör därför vara uppförd under två år 1829 och 1830 eller under ett år 1829. Det senare innebär att virket är avverkat under sensommaren och hösten 1829.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891